

Моделі профільного навчання в сільській школі

Профілізація навчання — одна з найбільш обговорюваних нині тем. Ставлення до неї протилежні. В дискусіях звучать різні аргументи. Практика ж свідчить, що якщо справу робити розумно й поважати дітей, колег, місцеве співтовариство, то вона буде завжди успішною, як її не назв'їть. І тоді народжується безліч варіантів допомоги дітям у найскладніших ситуаціях навколишнього життя.

А. ОСТАПЕНКО,

заступник директора Азовського
Державного педагогічного коледжу,
кандидат педагогічних наук,
Краснодарський край, Росія

Мета й завдання профільного навчання

Профільне навчання покликане забезпечити:

- 1) поглиблене вивчення учнями окремих дисциплін програми повної загальної освіти;
- 2) підготовку до здобуття вищої професійної освіти;
- 3) успішну соціалізацію учнів;
- 4) можливість побудови школярами індивідуальних освітніх програм.

Профільне навчання слід розглядати як засіб диференціації та індивідуалізації навчання, коли шляхом змін у структурі, змісті, організації освітнього процесу повніше враховано інтереси, нахили і здібності учнів, створено умови для освіти старшокласників відповідно до їхніх професійних інтересів та намірів відносно продовження освіти. При цьому істотно розширено можливості вибудови учнем особистої, індивідуальної освітньої траєкторії.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

— розробити програми профільного навчання, що забезпечують поглиблене вивчення предметів, можливості для вступу у ВНЗ, успішну соціалізацію та вибудову індивідуальних освітніх траєкторій;

— здійснити узгодження цих програм з ВНЗ та батьками учнів, тобто професійне узгодження за умовами входження до ВНЗ та громадське узгодження;

— здійснити сертифікацію освітніх закладів або груп освітніх закладів, а також учителів на предмет можливої реалізації ними програм профільного навчання;

— здійснити допрофільну підготовку дев'ятикласників, що дозволяє їм зробити обґрунтований вибір програми (програм) профільного навчання;

— здійснити експеримент, спрямований на освоєння програм профільного навчання;

— приступити до широкомасштабної реалізації профільного навчання в країні.

Типові ситуації з кількості шкіл у населеному пункті

Найтиповішими для нашої країни є такі ситуації:

а) в одному населеному пункті (або в прилеглих) розташовано декілька великих шкіл;

б) в одному населеному пункті (або в прилеглих) розташовано одну велику й декілька малих або неповних шкіл;

в) в одному населеному пункті (або в прилеглих) є одна велика школа;

г) в одному населеному пункті (або в прилеглих) є одна повна або неповна школа з малою кількістю учнів.

Якщо дані ситуації звести в таблицю Е (с. 22), то загальна кількість типових варіантів зводиться до чотирьох основних. У даній типології йдеться про школи, які здійснюють навчання за програмами повної середньої загальної освіти.

Основні організаційні моделі профільного навчання

Доцільно виокремити чотири основні моделі профільного навчання в сільських школах: дві міжшкільні (в мережі) та дві внутрішньшкільні:

а) **міжшкільний розподіл профілів між кількома школами, які можна назвати однопрофільними.** При цьому можливий варіант наявності непрофільних (універсальних) шкіл, що не передбачають поглибленого (або розширеного) навчання;

б) **міжшкільний розподіл профілів, за якого школи є дво- (й більше) профільними.** Це можливо за малої кількості шкіл (як правило, дві школи). Різновидом цієї моделі є підмодель багатопрофільної школи, яка є для села ресурсним центром. Тоді профільні класи в даному населеному пункті є тільки в цій школі;

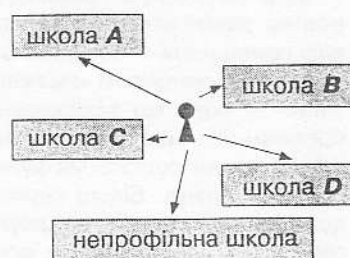
в) **розподіл між класами** профілів, усередині однієї школи. Тоді таку школу називають багатопрофільною. При цьому можливий варіант наявності непрофільних (універсальних) класів, які не передбачають поглибленого (чи розширеного) навчання;

г) **різновіковий розподіл** профілів, що передбачає створення різновікових (учні 9 — 11 класів) навчальних груп. Дана модель запропонована нами раніше в межах федерального експерименту з реструктуризації мережі сільських шкіл. Детальний опис цієї моделі дано в кінці матеріалу.

Далі спробуємо звести до єдиної схеми всі варіанти ситуацій з варіантами моделей.

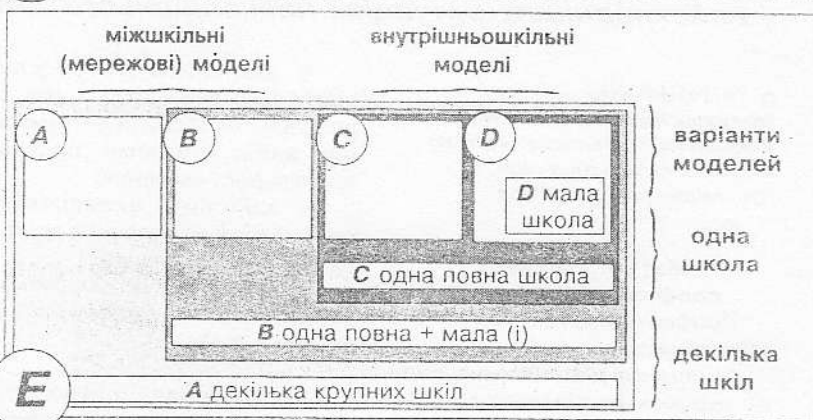
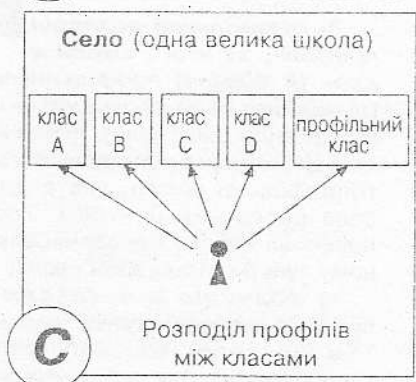
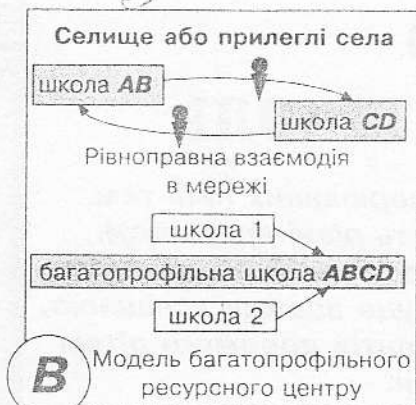
Російська освіта. Мережовий підхід

Велике село або прилеглі села (багато шкіл)

Розподіл профілів між школами

А

Секрети ЛЕГКОГО ДИХАННЯ

Професійні аспекти здоров'я вчителя

За даними абсолютної більшості досліджень, здоров'я як декларована цінність перебуває на першому місці практично у всіх людей. Однак більш детальне дослідження реального ставлення до свого здоров'я висвітлює дещо іншу картину.

В. ВЕРШИНІНА,
кандидат педагогічних наук,
лабораторія соціології
Інституту освіти дорослих РАО,
м. Санкт-Петербург, Росія

Здоров'я вчителя

Дорослі люди, як правило, здоров'ям займаються за залишковим принципом — коли зостається час; за принципом «смаженого півня» — коли ми захворюємо й організм починає заважати виконанню певних соціальних функцій, порушує плани. Більш серйозно дорослі ставляться до здоров'я своїх дітей, але при цьому, як правило, не мають достатньої інформації про те, як саме його зберігати. (До того ж більшість медичних рекомендацій має складний для виконання характер.)

Що стосується вчителів, то тут слід додатково спинитися на специфіці їх роботи та професійних захворювань.

Учителі як специфічна й соціокультурна група перебувають на вістрі загостреного нині «конфлікту поколінь», вони є своєрідним «буфером» між дорослим співтовариством і молодим поколінням. Це неминує призводить до ситуації постійного ціннісного конфлікту, який стає основою будь-яких проблем життєдіяльності, але в даному разі особливо загострений. Якщо ми скажемо, що вчитель постійно перебуває в стресовій ситуації, то зовсім не погіршимо проти реальності.

Як супутні професійні проблеми слід назвати: велику завантаженість за основним (і, як правило, єдиним) місцем роботи, необхідність систематичного корек-

тування освітніх програм, часто складний психологічний клімат у колективі, тривале перебування на ногах, велике навантаження на горло тощо. Як наслідок за відсутності додаткової роботи з собою, без створення певних компенсаторних механізмів, відбувається неминує збільшення психосоматичних захворювань, на основі яких розвиваються всі інші.

Усе це призводить до того, що до 40 — 45 років мало хто з учителів може похвалитися своїм здоров'ям. До найпоширеніших проблем і захворювань, які трапляються в педагогів, слід віднести: проблеми, пов'язані з перевтомою нервової системи (хронічна втома, неможливість розслабитися, порушення сну тощо); проблеми, пов'язані з опорно-руховим апаратом (загальна втома і важкість у